

En verden til forskel

**Regeringens bud på
nye prioriteter
for dansk udviklingsbistand
2004-2008**

Juni 2003

UDENRIGSMINISTERIET

Danida

Produktion:

© 2003

Udenrigsministeriets Informationskontor

Asiatisk Plads 2

1448 København K

Danmark

Telefon 33 92 00 00

Telefax 32 54 05 33

Email info@um.dk

Internet www.um.dk

Design:

Schultz Grafisk

Prepress og tryk:

Schultz Grafisk

Forsidefoto: Scanpix/Reuter

Yderligere eksemplarer kan rekvireres hos:

Danmark.dk's netboghandel

IT- og Telestyrelsen

www.danida-publikationer.dk

eller på tlf.: 33 37 92 28

ISBN: 87-7964-770-7

En verden til forskel

Regeringens bud på nye prioriteter for dansk udviklingsbistand 2004-2008

I. Nye muligheder, udfordringer og trusler

Verden har ændret sig afgørende de seneste år. Nye muligheder er opstået. Nye udfordringer har vist sig. Og nye – og gamle – problemer truer samtidig stabiliteten i verden. Men nye erkendelser er også fremstået som konsekvens af såvel gode som dårlige erfaringer. Udviklingsbistanden må forholde sig til en verden i forandring, så vi sikrer, at den danske indsats er fokuseret, effektiv og tidssvarende.

Udviklingspolitikken er en central og integreret del af dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Den danske udviklingsindsats skal tage afsæt i de mest presserende problemer i udviklingslandene og samtidig afspejle de værdier, der ligger til grund for Danmarks internationale engagement. Kun således sikrer vi, at det langsigtede perspektiv fastholdes, og at den størst mulige gennemslagskraft og bæredygtighed i indsatserne opnås.

En effektiv dansk udviklingsindsats forudsætter klare politiske prioriteringer, en langsigtet og vedholdende indsats og en stabil politisk og økonomisk ramme for de konkrete aktiviteter. Regeringen fremlægger med dette dokument sit udspil til politiske prioriteter og langsigtede rammer for dansk udviklingspolitik og dermed for indsatsen i perioden 2004-2008. Danmark skal i overensstemmelse med regeringsgrundlaget fra november 2001 fortsat ligge i det absolutte førerfelt på udviklingsbistandens område. Også når det gælder kvaliteten og effektiviteten af de bidrag, vi leverer.

Fattigdomsbekæmpelse er omdrejningspunktet

Fattigdommen udgør en af de væsentligste og mest grundlæggende trusler mod stabilitet og udvikling i verden. En effektiv bekæmpelse af verdens fattigdomsproblemer er en forudsætning for en stabil og bæredygtig global udvikling. Bekæmpelse af den globale fattigdom er den helt grundlæggende udfordring for dansk udviklingsbistand.

Mere end en milliard mennesker lever i ekstrem fattigdom, og mange flere lever i kortere eller længere perioder af deres liv en tilværelse præget af fattigdom og usikkerhed. Alt for mange børn fødes ind i fattigdom, ligesom kvinders forhold og muligheder i høj grad påvirkes heraf. Med den nuværende befolkningsvækst vil der i 2015 være mere end 200 millioner flere munde at mætte i Afrika syd for Sahara og 50 millioner flere i Nordafrika. I 2025 vil der være mere end 1/2 milliard flere mennesker i Afrika. Sker der ikke en markant udvikling, vil de være med til at gøre fattigdommen dybere og dens afledte problemer endnu mere påtrængende – for hele verden. Der er en verden til forskel mellem menneskers daglige vilkår i de rige og i de fattige lande. Denne forskel truer – sam-

men med befolkningstilvæksten – den politiske stabilitet og sikkerhed, først og fremmest i de fattige lande, men også i vores del af verden.

For at sikre at vores indsats giver resultater, må vi forholde os aktivt til aktuelle problemer og udfordringer. Den danske udviklingsindsats skal forholde sig til fem centrale udfordringer, der både selvstændigt og indbyrdes i samspil leder hen mod den overordnede målsætning om fattigdomsbekæmpelse.

Menneskerettigheder, demokratisering og god regeringsførelse

De seneste års udvikling har understreget nødvendigheden af at sikre respekt for menneskerettigheder, god regeringsførelse og demokratisering. Krænkelser af menneskerettigheder, manglende demokratisering og dårlig regeringsførelse rammer typisk de fattige og mest udsatte grupper som kvinder og børn hårdest og avler samtidig ustabilitet og politisk ekstremisme. Når mennesker ikke længere føler, at de kan påvirke deres fremtid, når stater ikke længere respekterer det enkelte menneskes rettigheder, og når borgere står uden mulighed for at forandre deres samfund på legitim politisk vis, ødelægges mulighederne for social og økonomisk udvikling, og samtidig sås kimen til den fortvivlelse og afmagt, der kan drive mennesker i armene på ekstremister og religiøse fanatikere med enkle forklaringer.

Stabilitet, sikkerhed og kampen mod terrorisme

Terrorhandlingerne den 11. september, på Bali, i Kenya og Marokko er markante påmindelser om, at en ny udenrigs- og sikkerhedspolitisk situation har indfundet sig. Terror kan ramme alle lande og alle befolkningsgrupper. Men udviklingslandene er særligt sårbare over for terrorens virkninger – såvel politisk som økonomisk. Udviklingspolitikens vigtigste bidrag til kampen mod terrorisme er at bekæmpe den underudvikling og den håbløshed, der skaber ideelle vækstbetingelser for religiøs fundamentalisme og politisk radikaliserings. En fundamentalisme og radikaliserings, der står i vejen for vores bestræbelser på at skabe fremgang og udvikling, og som samtidig øger risikoen for staters sammenbrud med negative nationale, regionale og internationale konsekvenser til følge. For at fjerne en af de grundlæggende årsager til terror og fundamentalisme må det sikres, at alle har mulighed for at præge deres samfund ved at søge politisk indflydelse på fredelig og demokratisk vis. Det er især en udfordring i de lande og områder, hvor afstanden mellem stat og borger er stor og institutionerne svage, som det bl.a. er tilfældet i en række arabiske lande.

Flygtninge, nødhjælp og nærområder

Natur- og menneskeskabte katastrofer og kriser i udviklingslandene skaber ofre, nød og ødelæggelse. Kriserne rammer oftest de allerfattigste i verden, hvis livsgrundlag med ét forsvinder. Langt den største del af verdens flygtninge befinder sig i nærområderne – i nabolande og i de regioner, der er berørt af de humanitære katastrofer. Samtidig vokser presset på EU's grænser som følge af illegal immigration og menneskesmugleres kyniske udnyttelse af mennesker i nød. Flygtninge og internt fordrevne er alt for ofte brikker i uansvarlige magthaveres spil. Når hundredetusin-

der – eller ligefrem millioner – af mennesker rives op med rode, fører det helt naturligt til ustabilitet med risiko for yderligere konflikt. Flygtningelejre præget af fattigdom og mangel på håb er et arnested for nye konflikter, terror og had.

Miljøet

Johannesburg-topmødet i september 2002 understregede igen den nære sammenhæng, der eksisterer mellem miljø- og udviklingsproblemer, både på det lokale plan i de fattigste udviklingslande og i global målestok. I vores bestræbelser på at skabe global stabilitet og udvikling er vi nødt til at tage hensyn til den miljømæssige bæredygtighed af vores indsats. Det er derfor nødvendigt med en særlig miljøindsats, der må ses i nøje sammenhæng med de globale udviklingsproblemer. Og det er nødvendigt at fokusere den særlige indsats til beskyttelse af det globale miljø på de lande og mod de tiltag, hvor der opnås størst miljøforbedring. Med Kyoto-protokollen har verden i fællesskab sat rammer for, hvordan den presserende klimatrussel mod vort fælles miljø skal imødegås. De rammer åbner op for en fokusering af indsatserne mod de tiltag og områder, hvor det miljømæssige afkast af investeringerne er størst.

Social og økonomisk udvikling

Bag de problemer, som manglende respekt for menneskerettigheder og demokrati, politisk ustabilitet, øgede flygtningestrømme og stigende globale miljøproblemer er konkrete udtryk for, ligger manglen på social og økonomisk udvikling og den omfattende globale fattigdom.

For at mobilisere de menneskelige og finansielle ressourcer, der er drivkræfter i økonomisk vækst, er det afgørende at investere i mennesker og det menneskelige potentiale. I store dele af verden udgør ikke mindst kvinder et uudnyttet potentiale, der skal frigøres, hvis der skal skabes den nødvendige sociale og økonomiske udvikling. Ordentlige og anstændige sundheds- og uddannelsesforhold, der bl.a. kommer kvinder og børn til gode, er derfor vigtigere end nogensinde. Det enkelte menneske må også have mulighed for at deltage i det økonomiske og produktive liv. Den private sektor – og markedets kræfter – spiller en altafgørende rolle i bestræbelserne på at skabe den nødvendige økonomiske dynamik, på at udnytte de muligheder, som en øget frihandel skaber, og på at mobilisere de ressourcer, der er nødvendige for at skabe en bæredygtig økonomisk vækst i udviklingslandene.

Fri handel mellem personer, virksomheder og lande er et af de væsentligste midler til øget velstand i verden og et højt prioritet mål for såvel de industrialiserede lande som udviklingslandene. De seneste årtiers handelsrunder har vist betydningen af fremdrift på dette felt, ikke mindst for udviklingslandene. Handelsliberalisering og markedsadgang er centrale udfordringer og vigtige elementer i udviklingen af et partnerskab mellem rige og fattige lande.

I en verden, der bliver mindre, bliver forskellene tydeligere. Hvis globaliseringens potentiale skal realiseres til gavn for alle, er det nødvendigt, at Danmark bidrager aktivt med at påvirke forandringsprocessen. Vi har

en indlysende interesse i, at alle får del i de muligheder, som globaliseringen tilbyder.

II. Den internationale udviklingsdagsorden

FN's Millennium-målsætninger (på dansk kaldet 2015 Målene), som blev vedtaget i september 2000, udgør den overordnede ramme for den globale indsats for udvikling og fattigdomsbekæmpelse.¹ FN's dengang 191 medlemslande gav her hinanden håndslag på at arbejde for at nå netop disse mål, og aftalen er siden blevet bekræftet på topmøderne i Monterrey og Johannesburg. Disse mål kridter banen op for det ambitiøse internationale samarbejde, der forestår de kommende år. Verden er i dag langt fra målet, men i store dele af verden, ikke mindst i Asien, går det ganske hurtigt fremad. Til gengæld er udviklingen i Afrika – særligt syd for Sahara – bekymrende med regionale og lokale tilbageslag. Men også i Afrika er der lyspunkter. Kontinentets eget initiativ til at påtage sig en fælles forpligtelse – det såkaldte NEPAD-initiativ – er et lovende eksempel på, at de afrikanske lande har indset nødvendigheden af at tage ansvar for deres egen udvikling. Alt i alt er der således grund til en vis optimisme på globalt plan. Men det kræver en langsigtet og vedholdende indsats fra alle ansvarlige regeringer at nå målsætningerne inden 2015.

Med vedtagelsen af 2015 Målene er der skabt en bred, international enighed om målet for det internationale arbejde. I en lang række efterfølgende konferencer og topmøder er verden langsomt, men sikkert blevet enige om, hvilke midler der skal tages i anvendelse for at nå målene. Centralt heri står en fornyet og forstærket fokus på handel, bæredygtig økonomisk vækst og en fornyet »kontrakt« mellem fattige og rige lande om behovet for at tage ansvar og sikre god regeringsførelse og respekt for menneskerettighederne og – for de rige lande – om vigtigheden af at forøge udviklingsbistanden for at opfylde FN's 0,7 pct.-målsætning.

Målet med den nye udviklingsrunde i Verdenshandelsorganisationen **WTO**, som blev iværksat på ministermødet i Doha i november 2001, er, at udviklingslandene skal have bedre adgang til de rige landes markeder. Der er i dag en klar erkendelse af, at de fattige lande må inddrages i verdenshandelen. Det er en af de mest effektive veje til øget økonomisk udvikling. Reel, gensidig frihandel er af væsentlig betydning for øget økonomisk vækst også i de fattigste lande – og dermed for muligheden for aktivt at bekæmpe fattigdom.

At igangsætte en positiv samfundsudvikling, hvor økonomisk vækst og udvikling af det menneskelige potentiale går hånd i hånd, kræver store ressourcer. Selvom hovedansvaret for mobiliseringen af disse ressourcer altid må være det enkelte lands eget, er de rige lande indstillet på at påtage sig deres del af ansvaret. Ved **FN-topmødet i Monterrey** i marts 2002 blev der fra EU's og USA's side givet tilsagn om øget udviklingsbistand, som samlet set indebærer en forøgelse af bistanden fra 2002 til

¹ FN's 2015 Mål fremgår af bilag 4.

2006 med ca. 25 pct. – som et første skridt på vejen mod opfyldelse af FN's 0,7 pct.-målsætning. De fattige lande forpligtede sig – som deres del af aftalen i Monterrey – bl.a. på målsætningerne om at tage ansvar for egen udvikling og ikke mindst på nødvendigheden af god regeringsførelse, respekt for menneskerettighederne og demokratiske institutioner. Monterrey understregede endvidere den private sektors og den frie handels afgørende rolle i at skabe den nødvendige markedsbaserede økonomiske vækst.

EU-landene blev op til Monterrey enige om, at de EU-lande, som stadig ikke lever op til FN's 0,7 pct.-målsætning, skal øge deres bidrag til fattigdomsbekæmpelsen. Samtidig forpligtede EU-landene sig på, at EU's samlede udviklingsbistand vil blive forøget fra 0,33 pct. af BNI til 0,39 pct. af BNI senest i 2006.

Verdenstopmødet om Bæredygtig Udvikling i Johannesburg i september 2002 fjede endnu et aspekt til 2015 Målene; nemlig ambitionen om inden 2015 at halvere andelen af mennesker, der ikke har adgang til rent drikkevand og sanitet. Samtidig samlede verdenstopmødet trådene i en handlingsplan for, hvad der skal gøres de kommende år for at sikre en bæredygtig global udvikling. Johannesburg-topmødet var sidste trin i processen – fra Doha over Monterrey til Johannesburg – som samlet angiver en overordnet strategi for realiseringen af 2015 Målene. Der er enighed om, at det nu er tid til at omsætte ord til handling.

III. Effektivitet og fokus i en forandret verden

I en verden præget af forandringer skal Danmark gøre en forskel med sin udviklingsbistand. Vi skal bidrage til at løse de internationale udfordringer og imødegå de nye trusler. Det gør vi ved at gå foran i det direkte samarbejde med udviklingslandene og samtidig arbejde for at opnå den størst mulige effekt af den samlede internationale indsats, som dansk bistand er en del af. Derfor skal vi styrke samarbejdet med vores partnere i både Syd og Nord. Derfor skal vi i samarbejde med de nordiske lande og ligesindede EU-lande, der deler vores holdning til udviklingspolitik, styrke sammenhængen i Europas eksterne indsats og i den fælles udviklingspolitik, som er formuleret. Og derfor skal vi styrke vores deltagelse i det internationale samarbejde om udviklingsspørgsmål i FN og Verdensbanken og fokusere vores konkrete samarbejde med de mest effektive og reformorienterede FN-organisationer.

Mere bistand for pengene

Den danske udviklingsbistand bliver effektiviseret, så der opnås mest bistand for pengene og frigives midler til højt prioriterede områder. Som en del af regeringens nye udviklingspolitik er derfor igangsat en række initiativer med det formål.

Regeringen gennemfører en decentralisering af administrationen af bistanden til programsamarbejdslandene, idet det daglige, direkte

samarbejde med de danske programsamarbejdslande varetages mest effektivt på de danske repræsentationer. Der overføres derfor kapacitet fra Udenrigsministeriet i København til repræsentationerne i de danske programsamarbejdslande. En styrkelse af repræsentationerne i programsamarbejdslandene medfører – i samspil med skærpet fokus på donorkoordination og -harmonisering – et reduceret behov for personelbistand, der i stedet kan anvendes til andre, prioriterede indsatser under den bilaterale bistand.

Regeringen vil fra 2004 udbyde de bistandsfinansierede leverancer i fri konkurrence i overensstemmelse med EU's udbudsdirektiv. Det vil især have betydning for entreprenør- og konsulentkontrakterne. Derved sikres det, at opgaverne løses bedst og billigst, og der frigives midler til andre indsatser under udviklingsbistanden. Det antages, at denne såkaldte afbinding i femårsperioden vil frigøre i størrelsesordenen 300 mio. kr. under de bilaterale landerammer, der i stedet vil blive anvendt til en styrket indsats i programsamarbejdslandene inden for de særligt prioriterede sektorer uddannelse, sundhed, vand og sanitet. Endvidere omprioriteres midler fra bl.a. forsknings- og oplysningsvirksomhed samt det multilaterale rådgiverprogram (JPO-programmet) til direkte indsatser i udviklingslandene.

Samlet indebærer disse tiltag, at der frigives i størrelsesordenen 750 mio. kr. fra 2004 til 2008. Regeringen vil målrettet anvende de frigivne midler til at imødegå de trusler, som den voksende kløft mellem særligt den vestlige og den arabiske verden giver anledning til, herunder ved iværksættelse af særlige indsatser til bekæmpelse af de grundlæggende årsager til terror samt indsatser til fremme af modernisering og demokratisering i de arabiske lande. I tilgift til de førnævnte 300 mio. kr. vil der således blive anvendt 250 mio. kr. til regeringens nye initiativer på stabilitets-, sikkerheds- og terrorbekæmpelsesområdet og 200 mio. kr. til en styrket indsats for menneskerettigheder, demokratisering og god regeringsførelse.

Det allerede iværksatte arbejde med at styrke og skærpe mål- og resultatstyringen af både den bilaterale og den multilaterale udviklingsbistand fortsættes med henblik på løbende at sikre, at den danske udviklingsbistand er relevant, tidssvarende og effektiv. På en lang række andre områder vil regeringen fortsætte arbejdet med at effektivisere og fokusere den danske udviklingsbistand. Kun sådan sikrer vi, at indsatsen virker til gavn for dem, den er tiltænkt. At de oplever, at indsatsen virker, og at forandringerne er til det bedre.

Regeringens udviklingspolitiske prioriteter

Regeringen har besluttet at omprioritere og fokusere Danmarks udviklings- og miljøbistand, så den nøje modsvarer de aktuelle globale udfordringer, og så vi sikrer den størst mulige gennemslagskraft og bæredygtighed af indsatserne. Indsatserne samles for at sikre en mere effektiv udnyttelse af ressourcerne. Dette vil ske ved at koncentrere vores direkte indsatser om et begrænset antal samarbejdslande og ved at fokusere vores multilaterale samarbejde om et begrænset antal organisationer

og programmer. Kun herigennem opnår vi den vægt, der kan sikre os den nødvendige gennemslagskraft i forhold til vores samarbejdspartnere. Den bilaterale programbistand vil blive yderligere fokuseret på de danske programsamarbejdslande for at opnå større gennemslagskraft i indsatsen. Den multilaterale bistand vil i højere grad blive fokuseret på den internationale indsats for fred, stabilitet og konfliktløsning og på sundhed (herunder hiv/aids) og befolknings spørgsmål.

Menneskerettigheder, demokratisering og god regeringsførelse

Skal fattigdommen i udviklingslandene udryddes, kræver det først og fremmest, at landene selv fører en fornuftig politik. Enhver regering har en forpligtelse til at skabe de bedst mulige forhold for landets borgere. Og dermed et ansvar for at fastlægge en økonomisk politik, der sikrer bæredygtig økonomisk vækst, et ansvar for at skabe de nødvendige frie rammer for at den private sektor kan udfolde sig, og et ansvar for at etablere det demokratiske retssamfund, der både er garantien for de fundamentale frihedsrettigheder, og for at borgerne – ved frie og retfærdige valg – kan stille regeringen til ansvar for de opnåede resultater. Dermed pålægges regeringer også et ansvar for at skabe en effektiv og velfungerende offentlig sektor, som bekæmper korruption og sikrer borgerne de bedst mulige offentlige ydelser inden for de økonomiske rammer, der er til rådighed.

Regeringen vil markant opprioritere indsatsene til fremme af respekt for menneskerettigheder – særligt kvinders og børns rettigheder – demokratisering og god regeringsførelse. Udviklingsbistanden skal medvirke til at bekæmpe grundlaget for radikaliserings og ekstremisme, som kan føre til religiøs intolerance og terrorisme. Som en ny prioritet vil regeringen rette særlig fokus mod indsats, der kan bidrage til at fremme dialogen mellem kulturer og religiøs tolerance. Andre indsatsområder vil være bekæmpelse af korruption, baseret på den nye handlingsplan mod korruption, støtte til forberedelse og gennemførelse af frie valg, reformer af retssektoren, støtte til fri presse og menneskerettighedsorganisationer, både nationale, regionale og internationale, samt styrkelse af nationale parlamenter og decentralisering. Sådanne indsats vil også blive ydet i regioner, hvor Danmark og vore partnere har en særlig interesse i at imødegå politisk radikaliserings og religiøs fundamentalisme. Regeringen vil derfor udvikle et tættere samarbejde med de positive kræfter i den arabiske verden, som støtter modernisering og demokratisering. Et initiativ regeringen vil bruge op til 100 mio. kr. på over de kommende år.

- Samlet vil Danmarks støtte til menneskerettigheder, demokratisering og god regeringsførelse blive øget med 500 mio. kr. de næste fem år.

Stabilitet, sikkerhed og kampen mod terrorisme

Som en central del af den langsigtede strategi til imødegåelse af terrortruslen vil regeringen væsentligt opprioritere arbejdet med forebyggelse af konflikter, stabilisering og konsolidering af fred, såvel bilateralt som multilateralt. Udviklingsbistandens bidrag til kampen *for* stabilitet og sikkerhed og *mod* terrorisme vil blive fokuseret på konfliktforebyggelse,

mægling, fredsskabende og -bevarende indsatser og på indsatser til imødegåelse af international terrorisme og religiøs intolerance. Her er det internationale samarbejde og ikke mindst FN's rolle helt central både under og efter krigs- og krisesituationer. Det danske bidrag til multilaterale indsatser på dette område vil blive væsentligt forøget for at støtte internationale organisationers bestræbelser på området. Indsatserne vil heller ikke på dette område blive begrænset til at omfatte de allerfattigste udviklingslande, men vil kunne anvendes strategisk i alle udviklingslande. Her tænkes ikke mindst på en indsats, der vil kunne styrke modernisering og demokratisering i de arabiske lande.

Eksempler på sådanne aktiviteter kunne være støtte til fremme af regionalt politisk og økonomisk samarbejde i og omkring Afghanistan med henblik på stabilisering og udvikling af den syd- og centralasiatiske region. Sådanne indsatser vil være afgørende for at gennemføre en aktivistisk og offensiv udenrigspolitik og vil understøtte og styrke Danmarks kandidatur til FN's Sikkerhedsråd i 2005-2006. Et andet eksempel er Mellemøsten, hvor det vil være afgørende med yderligere udviklingsindsatser i de palæstinensiske selvstyreområder på Gaza og Vestbredden, såfremt reformprocessen videreføres i overensstemmelse med det langsigtede fredsiniciativ, der på dansk initiativ blev lanceret i 2002. Den danske humanitære indsats og genopbygningsindsats i Irak skal også ses i dette perspektiv. Et stabilt og demokratisk Irak er et væsentligt skridt på vejen mod en mere fredelig udvikling i Mellemøsten.

- Samlet vil Danmarks støtte til stabilitet, sikkerhed og kampen mod terrorisme de næste fem år blive øget med 425 mio. kr. Hertil kommer 40 mio. kr. til Irak, 50 mio. kr. til Sri Lanka og 60 mio. kr. til Gaza/Vestbredden afsat under de bilaterale landerammer. En samlet stigning på i alt 575 mio. kr.

Flygtninge, nødhjælp og nærområder

Regeringen vil – som en del af sit bidrag til kampen mod fattigdom, fundamentalisme og terror – opprioritere arbejdet med at komme nødstedte og fordrevne mennesker i udviklingslandene til hjælp både under og efter katastrofen. Kvinder og børn er ofte de mest udsatte grupper i konfliktsituationer og har særligt behov for hjælp. I den samlede prioritering indgår også ønsket om at hjælpe flygtninge og internt fordrevne så tæt på deres hjem som muligt, både for at lette deres tilbageflytning og for at mindske de politiske problemer i opholdslandene.

De samlede bevillinger til flygtninge, nødhjælp og indsatser i nær-områderne under udviklingsbistanden opprioriteres således med 860 mio. kr. og vil i 2008 udgøre ca. 10% af udviklingsbistanden. 1 mia. kr. øremærkes til forstærkning af indsatserne i nærområderne fra 2004 til 2008. Udgangspunktet for udmøntningen af nærområdeindsatserne vil være en videreudvikling af den nuværende strategi for nærområdeindsatser. Strategien vil bl.a. sigte mod maksimal samtænkning med de repatrieringsmodeller for herboende flygtninge, som er under overvejelse og udformning.

- Samlet vil Danmarks støtte til flygtninge og nødhjælp, inkl. indsatser i nærområderne, de næste fem år blive øget med 860 mio. kr.

Miljøet

På finansloven for 2003 vil ca. 1,7 mia. kr. (ca. 16%) af udviklingsbistanden blive anvendt til egentlige miljøaktiviteter eller miljørelaterede aktiviteter. Miljøindsatsen i udviklingslandene foreslås nu yderligere opprioriteret med i alt 415 mio. kr. over fem år til internationale miljøaktiviteter. Hertil kommer, at der som et nyt initiativ de kommende fem år øremærkes 150 mio. kr. til miljøindsatser inden for den multilaterale regionalbistand. Miljøhensynet indgår samtidig – på linie med ligestillings- og menneskerettighedsaspektet – fortsat som et tværgående hensyn i dansk bistand. Der vil i årene 2004-2008 således fortsat blive anvendt mere end 2 mia. kr. om året til miljø- og miljørelaterede aktiviteter under udviklingsbistanden.

Hertil kommer den særlige miljøbistand til udviklingslandene, der udgør et væsentligt supplement til den almindelige udviklingsbistand. Regeringen vil integrere den særlige miljøbistand i Danmarks samlede bistandsindsats til udviklingslandene, men fastholde det særlige miljøfokus, som kendetegner denne form for bistand. Dermed opnås en mere enkel og effektiv forvaltning af bistandsmidlerne.

Hvad angår truslen fra global opvarmning, åbner Kyoto-protokollen mulighed for anvendelse af de såkaldte fleksible mekanismer som Clean Development Mechanism-projekter (CDM) til at opfylde forpligtelserne til reduktion af udledning af drivhusgasser. Princippet for CDM er, at industrilande med reduktionsforpligtelser investerer i et drivhusgasreducerende projekt i et udviklingsland uden reduktionsforpligtelser og krediterer reduktionen i sit nationale "klima-regnskab" – dvs. opnår reduktionskreditter.

Der lægges i regeringens klimastrategi op til, at staten gennem erhvervelse af CO₂-kreditter skal bidrage til at etablere et bredspektret og vel-fungerende marked for CO₂-kreditter. Det skal ske gennem afprøvning af markedet for indirekte erhvervede CO₂-kreditter fra forskellige udbydere og gennem erhvervelse af CO₂-kreditter fra statslige "pilotprojekter", der kan fungere som katalysator i forhold til, at modtagerlandene opbygger og udvikler administrativ kapacitet til at håndtere CDM-projekter.

Anvendelse af CDM-mekanismerne vil indebære betydelige overførsler af kapital og teknologi til udviklingslandene. På den måde opnås en synergieffekt mellem udviklingsmæssige prioriteter, beskyttelsen af det globale og lokale miljø samt løsningen af Danmarks nationale reduktionsforpligtelser. Regeringen vil derfor i perioden 2004-2008 afsætte i alt 500 mio. kr. med henblik på statslig erhvervelse af CO₂-kreditter fra CDM-projekter i udviklingslande.

- Samlet vil Danmarks støtte til globale miljøprogrammer blive øget med 415 mio. kr. over fem år, og samtidig vil 500 mio. kr. af den

særlige miljøbistand blive prioriteret til erhvervelse af CO₂-kreditter fra CDM-projekter i udviklingslandene.

Social og økonomisk udvikling

Regeringen vil øge gennemslagskraften i den langsigtede indsats for at skabe social og økonomisk udvikling.

Den **bilaterale bistand** skal fokuseres, og indsatsen koncentrerer om de danske programsamarbejdslande. Regeringen vil fortsat styrke samarbejdet med de programsamarbejdslande, der har vist vilje til at tage ansvar for egen udvikling. Samarbejdet med otte programsamarbejdslande styrkes i form af ni nye sektorprogrammer inden for sundhed (herunder hiv/aids), vand og sanitet samt uddannelse. Der vil blive lagt særlig vægt på hensynet til kvinder og børn i såvel udformning som gennemførelse af aktiviteterne, herunder en særlig indsats *for* reproduktiv sundhed og *imod* kvindelig omskæring. Opprioriteringen er således en konsekvent markering af regeringens politik om, at udviklingsbistanden skal målrettes investeringer i mennesker. For en række andre programsamarbejdslande fastholdes bistanden på niveauet for 2003 – og Danmark vil således også her have den tyngde, som er nødvendig for at spille en betydende og vægtig rolle i landets udviklingsproces.

Fokuseringen af den bilaterale bistand indebærer også, at programsamarbejdet med Egypten reduceres til en ramme på 95 mio. kr. som følge af manglende fremdrift i samarbejdet, og at programsamarbejdet med Bhutan udfases over en 10-årig periode som glædelig konsekvens af landets hastige økonomiske, politiske og sociale udvikling. Denne koncentration af det bilaterale programsamarbejde, som regeringen påbegyndte ved sin tiltrædelse, indebærer, at antallet af programsamarbejdslande på længere sigt reduceres fra 18 lande i november 2001 til 13 lande, når udfasningen af samarbejdet med Bhutan og Egypten er forsvarligt afsluttet.

Endelig indebærer det partnerskabsbaserede, langsigtede programsamarbejde, at landene i højere grad må tage ansvar for egen udvikling. Den deraf skærpede fokus på donorkoordination og -harmonisering reducerer behovet for personelbistanden, og bevillingerne til personelbistand reduceres som konsekvens heraf.

Fokuseringen af det bilaterale programsamarbejde vil medføre, at programsamarbejdslandenes andel af de bilaterale landerammer forøges markant, ligesom der vil være tale om en styrkelse af samarbejdet med Afrika, der i 2008 vil udgøre skønsmæssigt 2/3 af det samlede bilaterale bistandssamarbejde.

Samarbejdet med programsamarbejdslandene

	Landerammer (mio. kr.)						Nye sektorprogrammer
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Bangladesh	230	230	230	230	230	230	
Benin	160	180	180	180	180	180	Uddannelse
Bolivia	170	195	195	200	200	200	Uddannelse
Burkina Faso	175	195	195	195	195	195	Uddannelse
Ghana	290	290	290	290	290	290	
Kenya	70	120	120	130	130	130	Sundhed, Vand og sanitet
Mozambique	270	290	290	290	290	320	Sundhed
Nepal	150	150	150	150	150	150	
Nicaragua	150	180	180	180	180	180	Uddannelse
Tanzania	370	380	380	380	380	380	
Uganda	250	250	250	250	250	250	
Vietnam	250	250	250	250	250	250	
Zambia	150	170	180	190	190	190	Vand og sanitet
Bhutan	65	65	65	60	55	45	Uddannelse
Egypten	160	95	95	95	95	95	

- Samlet set vil regeringen i de kommende fem år fokusere den bilaterale bistand om samarbejdet med de danske programsamarbejdslande gennem en opprioritering af det bilaterale programsamarbejde inden for uddannelse, sundhed samt vand og sanitet med mere end 1 mia. kr.

Også **den multilaterale bistands** bidrag til den langsigtede fattigdomsbekæmpelse skal fokuseres og styrkes. Det danske bidrag gennem FN-systemet vil – i overensstemmelse med regeringens udviklingspolitiske prioriteter – blive yderligere fokuseret på arbejdet med at forbedre sundheden og sikre en fornuftig befolkningspolitik. Regeringen afsætter derfor yderligere 670 mio. kr. fra 2004 til 2008 til arbejdet med sundhed og befolkning gennem FN og andre internationale organisationer med særlig fokus på kampen mod hiv/aids. Det eksisterende samarbejde med FN's børnefond (UNICEF) og FN's udviklingsprogram (UNDP) fastholdes på det nuværende niveau.

Fokuseringen af den multilaterale bistand indebærer en markant nedprioritering af samarbejdet med en række organisationer og programmer, der bl.a. ikke har tilstrækkelig gennemslagskraft på landeniveau, som f.eks. ILO, UNESCO og UNIDO, med næsten 300 mio. kr. På samme måde reduceres en række andre multilaterale bidrag (med mere end 500 mio. kr. i perioden 2004-2008) med henblik på – som tidligere anført – at kunne opprioritere indsatsen til fordel for flygtninge, nærområder og humanitære indsatser samt handel og udvikling.

- Samlet set vil regeringen i de kommende fem år fokusere den multilaterale bistand ved at afsætte yderligere 670 mio. kr. til arbejdet med sundhed og befolkningspolitik.

For at nå vore mål er det nødvendigt at involvere den **private sektor** i udviklingsarbejdet – også i form af ligeværdige partnerskaber mellem stat og virksomhed. Regeringen vil som et nyt initiativ til styrkelse af det private erhvervslivs deltagelse i udviklingssamarbejdet etablere en pulje på i alt 100 mio. kr. over 5 år til styrkelse af de såkaldte Offentligt-Private Partnerskaber, der kombinerer statsligt og privat initiativ i udviklingslandene. Danmark har allerede vist vejen med etableringen af en World Diabetes Fund i samarbejde med Novo Nordisk. Regeringen vil endvidere yderligere styrke det særlige Privat Sektor Program (PS-Programmet), der formidler kommercielle virksomhedssamarbejder mellem danske og lokale virksomheder.

Regeringen har siden sin tiltræden konsekvent arbejdet for at skabe bedre sammenhæng mellem **handel og udvikling**. Der er allerede blevet åbnet meget op for markederne i de rige lande, men mere kan gøres. Bl.a. skal handelsforhandlingerne i verdenshandelsorganisationen WTO føre til, at de fattige landes varer lettere kan sælges til os i de rige lande. Danmark vil arbejde for, at EU under den såkaldte Doha-runde bidrager til fortsat handelsliberalisering, herunder fri adgang til de mere udviklede økonomiers markeder for de mindst udviklede lande og for afvikling af subsidier. Derved vil handelen bidrage til den økonomiske udvikling i de fattige lande.

Men det er ikke nok at åbne op for import. Der skal også være varer, som kan sælges. Derfor skal udviklingslandene have bistand til at udnytte de muligheder, som de internationale handelsforhandlinger giver. Bl.a. til at producere varer, som efterspørges i de rige lande, og i en kvalitet, som forbrugerne vil have. Mange ting skal være på plads og spille sammen, for at det lykkes. En indsats, der bevirker, at udviklingslandene bedre kan udnytte handelsmulighederne, kan mangedoble udbyttet. Regeringen fortsætter og styrker derfor de særskilte, målrettede indsatser inden for handel og udvikling, der introduceredes med finansloven for 2003, med yderligere 75 mio. kr. fra 2004 til 2008.

- Samlet set vil regeringen opprioritere de særskilte indsatser for frihandel og markedsbaseret økonomisk vækst med mere end 200 mio. kr. i femårsperioden 2004-2008.

En betydelig del (ca. 15%) af Danmarks bilaterale bistand kanaliseres gennem danske frivillige organisationer (**NGO'er**). Det er afgørende at sikre, at de danske NGO'er har den nødvendige styrke og legitimitet fra deres forankring i den danske befolkning. Regeringen vil derfor sikre, at de midler, der stilles til rådighed for NGO-projekter, fremover i mindre grad kanaliseres gennem en lille gruppe af store, professionelle organisationer. Balancen i NGO-bistanden vil således blive ændret og bistanden omlagt gennem en omallokering af dele af den samlede bevilling fra de få, professionelle NGO'er (dvs. Mellempolkeligt Samvirke og andre

organisationer, der har en rammeaftale med Udenrigsministeriet) *til* flere organisationer med en samlet set bredere folkelig forankring. Samlet set fastholdes NGO-bistanden på sit nuværende niveau. I 2005 vil regeringen vurdere, om der er behov for at træffe yderligere foranstaltninger for at styrke den folkelige forankring af NGO-bistanden

- Regeringen reducerer bevillingerne til de større, professionelle danske NGO'er med ca. 5% i 2004 stigende til ca. 10% i 2006. De herved frigivne midler omprioriteres til en bredere kreds af NGO'er og andre nye samarbejdsformer mellem frivillige organisationer i overensstemmelse med civilsamfundsstrategien fra oktober 2000.

IV. Sammenfatning

Verden er til stadighed under forandring. Det er i Danmarks klare interesse at være med til at præge udviklingen og sikre, at det bliver en forandring til det bedre – også for de fattigste lande. Det forudsætter en effektiv international indsats med bekæmpelse af fattigdom i fokus. Og en indsats, som samtidig fastholder og videreudvikler sammenhængen og samspillet mellem sikkerhed, stabilitet og udvikling.

Regeringen styrker sin udenrigs- og udviklingspolitik gennem en markant fokusering af den danske udviklingsbistand på fem områder:

- Menneskerettigheder, demokratisering og god regeringsførelse
- Stabilitet, sikkerhed og kampen mod terrorisme
- Flygtninge, nødhjælp og nærområder
- Miljøet
- Social og økonomisk udvikling

Udviklingsbistanden lægges i langsigtede rammer, men vi skal sikre os, at den samtidig har den nødvendige fleksibilitet, så vi hele tiden kan tilpasse os nye udviklinger og begivenheder, der måtte påvirke og sætte dagsordenen for den samlede globale indsats, som den danske bistand er en del af. Derfor lægger regeringen vægt på at sikre fleksibilitet i udmøntningen af udviklingsbistanden. Flexibiliteten er særlig vigtig, når det drejer sig om indsatser i akutte kriseområder. Det drejer sig især om: i) menneskerettigheder, demokratisering og god regeringsførelse, ii) stabilitet, sikkerhed og kampen mod terrorisme samt om iii) flygtninge- og nødhjælpsindsatser i nærområderne. Her er aktiviteter traditionelt af kortere varighed og dermed hurtigere redispensible end det mere langsigtede samarbejde omkring miljø, social og økonomisk udvikling.

En vedholdende, tidssvarende og fleksibel indsats kan gøre en forskel. En verden til forskel.

BILAG 1 - Omprioriteringer 2004-2008 i forhold til finansloven 2003 og Budgetoverslagsårene

Nedenstående tabel omfatter hovedtal. For detaljer henvises til bilagstabellerne.

Område	2004-2008
Menneskerettigheder, demokratisering og god regeringsførelse	Tilføres 500 mio. kr. (heraf 200 mio. kr. fra effektivisering)
Stabilitet, sikkerhed og kampen mod terror	Tilføres 575 mio. kr. (heraf 250 mio. kr. fra effektivisering)
Flygtninge og nødhjælp , herunder yderligere styrkelse af nærområdeindsatserne	Tilføres 860 mio. kr.
Miljø Den særlige miljøbistand: Omprioritering til CDM-projekter Multilateral regionalbistand øremærkes til miljøindsatser	Tilføres 415 mio. kr. omprioriteres 500 mio. kr. Øremærkes 150 mio. kr.
Social og økonomisk udvikling , herunder <ul style="list-style-type: none"> • Styrkelse og fokusering af samarbejdet med otte programsamarbejdslande, omfattende iværksættelse af ni nye sektor-programmer inden for uddannelse, sundhed samt vand og sanitet • Fokusering af det globale sundheds- og befolkningsarbejde gennem den multilaterale bistand • Frihandel og markedsbaseret økonomisk vækst 	Tilføres 1.020 mio. kr. (samt yderligere 300 mio. kr. fra effektiviseringer inden for landerammerne som følge af afbinding) Tilføres 670 mio. kr. Tilføres 213 mio. kr.
Omlægning af NGO-bistand fra en snæver til en bredere kreds af NGO'er	Omprioriteres 235 mio. kr.
Bidrag til ILO, UNESCO, UNIDO, det multilaterale rådgiverprogram og andre multilaterale programmer	Reduceres/effektiviseres 914 mio. kr.
Bidrag til Verdensbankgruppen, regionale banker og EU-bistanden	Reduceres 610 mio. kr.
Andre bilaterale landeindsatser	Reduceres 898 mio. kr.
Personelbistand, udviklingsforskning og oplysningsvirksomhed	Reduceres/effektiviseres 330 mio. kr.

BILAG 2 - Samarbejdet med programsamarbejdslandene

Kernen i sektorprogram- og projektbistanden, der udgør langt størstedelen af Danmarks bilaterale bistand (ca. 65%), er sektorprogrammerne i de danske programsamarbejdslande. Sektorprogrambistanden er karakteriseret ved at være baseret på langsigtede, forpligtende partnerskaber mellem modtagerlandet og Danmark. Denne programtilgang er baseret dels på dårlige erfaringer med de tidligere løsrevne projekter, som alt for tit endte som »hvide elefanter«, når donorlandet ikke længere stod for drift og vedligeholdelse, dels Danmarks stærke betoning af, at bistanden ydes på visse betingelser, herunder ikke mindst god regeringsførelse.

På den baggrund er der etableret et udviklingssamarbejde, der har vist sig mere bæredygtigt og effektivt: I udvalgte modtagerlande (se nedenfor) støtter Danmark – sammen med en række ligesindede donorer – udviklingslandets *egne* bestræbelser inden for en eller flere sektorer (typisk 3-4 sektorer), der er højt prioriteret af både modtagerlandet og Danmark, f.eks. uddannelse eller sundhed. De to landes regeringer drøfter nøje indholdet af den samlede politik og indsats, der bør forfølges for at opnå fremskridt på det pågældende område, og modtagerlandet forpligter sig til at gennemføre de reformer og den effektivisering, der findes påkrævet, for at bistanden kan få gennemslagskraft. Til gengæld giver Danmark tilsagn om at støtte udviklingen af den pågældende sektor i en længere årrække, selvsagt under forudsætning af, at modtagerlandet overholder sin del af kontrakten. Udgifterne til gennemførelse af et sektorprogram afholdes ofte i fællesskab mellem (flere) donorer og de nationale myndigheder. Den forpligtelse fra modtagerlandets regering, sektorprogrambistanden indebærer, forudsætter imidlertid også, at man fra dansk side er villig til at indgå et mere langsigtet og strategisk samarbejde med de udvalgte programsamarbejdslande. Udviklingsbistanden får derved langt større gennemslagskraft dér, hvor den virkelig kan gøre en forskel: I modtagerlandenes egen politik og forvaltning. Samtidig sikres lokalt ejerskab og dermed bæredygtighed, også når Danmark udfaser sin støtte.

Forberedelsesprocessen til en enkelt fase af et sektorprogramssamarbejde vil typisk løbe over 1½-2 år. Selve implementeringen af en sektorprogramfase forløber normalt over en periode på 5 år – men udviklingssigtet for sektorindsatsen kan principielt set være helt op til 20 år. En beslutning om at involvere sig i en given sektor har derfor ganske langtrækkende konsekvenser for fokuseringen af det fremtidige udviklingssamarbejde. Henset til den langsigtede karakter af sektorprogramssamarbejdet opereres der typisk med en løbende planlægning af igangværende og kommende aktiviteter på op til 10 år. Denne programmering forudses i stadig stigende omfang at ske i tæt samarbejde med modtagerlandet og andre donorer.

I tilgift til sektorprogramindsatsen anvendes de bilaterale landerammer til projekter og programmer til støtte for god regeringsførelse, respekt for menneskerettigheder og demokratisering, makroøkonomiske reformer

m.v. Særlige tiltag rettet mod kvinder og børn har ligeledes en høj prioritet i samarbejdet med de danske programsamarbejdslande. Det særlige Privat Sektor Program, der formidler kommercielle virksomhedssamarbejder mellem danske og lokale virksomheder, er desuden aktivt i alle de danske programsamarbejdslande.

Forventet sektorfordeling for den bilaterale udviklingsbistand

(i % af total bilateral bistand)

	2003	2008
Social infrastruktur	50%	57%
Uddannelse	10%	15%
Sundhed	11%	12%
Drikkevand og sanitet	9%	13%
Offentlig administration	3%	5%
Øvrig social infrastruktur	17%	12%
Økonomisk infrastruktur	21%	17%
Transport	10%	7%
Energi	5%	2%
Erhvervsudvikling	6%	8%
Landbrug og Fiskeri	14%	10%
Direkte miljøprogrammer	11%	11%
Programbistand og gældslettelse	5%	5%
Total	100%	100%

Note: For 2008 er der tale om et ideelt skøn. Den endelige fordeling afhænger af de enkelte programmets fremdrift.

Programsamarbejdslandene

Siden 1985 har der været bred politisk enighed i Danmark om, at den bilaterale udviklingsbistand for at styrke effektiviteten og muligheden for at påvirke udviklingsprocessen i de enkelte lande skal koncentreres om en begrænset gruppe af udviklingslande (12-20) – de såkaldte programsamarbejdslande. Det er regeringen, som træffer beslutninger om ændringer i landevalget. Der har imidlertid udviklet sig en praksis for, at udenrigsministeren konsulterer regeringspartierne udenrigspolitiske ordførere og herefter Udenrigsudvalget i spørgsmål om landevalg. I maj 1989 udsendte Udenrigsudvalget en beretning, hvori et flertal (V, K, S, R og KrF) opstillede en række overordnede kriterier for valget af fremtidige samarbejdslande uden dog at gå ind i det konkrete landevalg.

De 7 landevalgskriterier foreskriver en samlet vurdering af:

- i) Landets økonomiske og sociale udviklingsstade, udviklingsmæssige behov og udviklingsplaner,
- ii) Tilgangen af bistand fra andre bilaterale og multilaterale donorer samt landets evne til at anvende og drage nytte af bistanden,

- iii) Muligheden for gennem en dialog med det pågældende land at fremme en bæredygtig udvikling, som også på langt sigt vil være økonomisk og miljømæssig forsvarlig, og som sigter mod at skabe varige forbedringer for de fattigste befolkningsgrupper,
- iv) Muligheden for i samarbejde med landet at fremme udviklingen af og respekten for menneskerettigheder i overensstemmelse med internationalt vedtagne menneskeretsstandarder,
- v) Muligheden for i samarbejde med landet at sikre kvindeaspekterne en central og fuldt integreret placering i udviklingsprocessen,
- vi) Danmarks hidtidige erfaringer fra det bilaterale udviklingssamarbejde,
- vii) Såfremt punkt i-vi er tilgodeset, bør mulighederne for at fremme dansk erhvervslivs deltagelse i udviklingssamarbejdet – og dermed dansk beskæftigelse – indgå i overvejelserne om det konkrete lan-devalg under forudsætning af, at danske leverancer og serviceydelser er konkurrencedygtige med hensyn til tilpasset teknologi, pris og kvalitet.

Med gennemførelsen af regeringens omlægning af udviklingsbistanden i 2002 er antallet af programsamarbejdslande reduceret fra 18 til 15.

Udgangspunktet for det bilaterale danske udviklingssamarbejde med programsamarbejdslandene er de nationale fattigdomsstrategier. Alle de danske programsamarbejdslande, med undtagelse af Egypten, har udarbejdet eller er ved at udarbejde sådanne strategier.

1. Bangladesh

BNI på USD 370 per indbygger (2001). Bangladesh er et af verdens fattigste lande. Det er samtidig et demokratisk, moderat muslimsk land. Udenlandsk støtte synes at være afgørende for fremskridt inden for god regeringsførelse, fremme af respekt for menneskerettigheder og økonomiske reformer, som er afgørende for landets stabilitet. Danmark spiller bl.a. en fremtrædende rolle i indsatsen for menneskerettigheder og demokratisering samt for fremme af en fredsproces i Chittagong Hill Tracts.

Bangladesh	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Landeramme (mio. kr.)	230	230	230	230	230	230

2. Benin

BNI på USD 360 per indbygger (2001). Landet kendetegnes ved en fortsat fredelig og demokratisk udvikling efter vestligt forbillede. Dansk bistand yder et solidt bidrag til opnåelse af en bæredygtig udvikling med fattigdomsbekæmpelse i centrum. Bistandssamarbejdet forløber godt med gode muligheder for at forbedre kvinders retsstilling og levevilkår. Landet har huset mange flygtninge fra væbnede konflikter i regionen og har ligeledes bidraget med fredsbevarende styrker til konfliktområder i Vestafrika.

Benin	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Landeramme (mio. kr.)	160	180	180	180	180	180

3. Bhutan

BNI på USD 640 per indbygger (2001). Landet har taget et solidt ansvar for sin egen udvikling med national gennemførelse og god fremdrift i gennemførelsen af de dansk-finansierede programmer. Danmark er den største vestlige bilaterale donor i landet og en vigtig udenrigspolitisk partner. Landets økonomiske, sociale og politiske udvikling er lovende og giver mulighed for udfasning af programsamarbejdet over en 10-årig periode.

Bhutan	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Landeramme (mio. kr.)	65	65	65	60	55	45

4. Bolivia

BNI på USD 940 per indbygger (2001). Regeringen fører en progressiv udviklingspolitik, der stemmer godt overens med de danske udviklingspolitiske målsætninger. Den danske indsats i Bolivia bidrager aktivt til at synliggøre Danmark i internationalt regi såvel som i den sydamerikanske region. Danmarks arbejde med oprindelige folk i Bolivia understøttes klart af den særlige danske kompetence på området.

Bolivia	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Landeramme (mio. kr.)	170	195	195	200	200	200

5. Burkina Faso

BNI på USD 210 per indbygger (2001). Viljen til demokratisk forandring er til stede på trods af meget vanskelige udviklingsbetingelser. Landet råder ikke over råstoffer eller andre naturrigdomme af betydning, og et hårdt klima vanskeliggør landbrugsudvikling i større stil. Der er derfor stort behov for den danske ekspertise. Burkina Faso anses for at være et af de mere stabile lande i en region præget af borgerkrige og områder med voksende fundamentalisme.

Burkina Faso	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Landeramme (mio. kr.)	175	195	195	195	195	195

6. Egypten

BNI på USD 1530 per indbygger (2001). Egypten har en central geopolitisk placering og er som ledende og moderat nation i den arabiske verden en vigtig aktør i den mellemøstlige fredsproces. Landet deltager aktivt i kampen mod terror. Der har imidlertid ikke været tilstrækkelig fremdrift på reformområdet, og bistanden vil blive udfaset.

Egypten	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Landeramme (mio. kr.)	160	95	95	95	95	95

7. Ghana

BNI på USD 290 per indbygger (2001). Den fortsatte demokratiske udvikling bekræfter viljen til at tage ansvar for egen udvikling. Med den nye regering er der åbnet op for, at Danmark via sin bistandsindsats kan influere udviklingen af den private sektor som drivkraften i den økonomiske vækst. Internationalt bidrager Ghana til styrkelsen af fred og sikkerhed i regionen, hvorved risikoen for konflikt og borgerkrig i Vestafrika mindskes.

Ghana	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Landeramme (mio. kr.)	290	290	290	290	290	290

8. Kenya

BNI på USD 340 per indbygger (2001). Med den nye demokratisk valgte regering er demokratiseringsprocessen i fuld gang. Processen kræver dog en lang og vedvarende indsats. Dansk bistand er i front, hvad angår fremme af demokrati og god regeringsførelse. Kenya fremstår som en stabiliserende faktor i en ustabil region og har spillet en konstruktiv rolle i forhold til konflikterne i Sudan og Somalia.

Kenya	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Landeramme (mio. kr.)	70	120	120	130	130	130

9. Mozambique

BNI på USD 210 per indbygger (2001). Landet har udviklet sig gunstigt siden fredsftalen i 1992. Med fred, politisk stabilitet og markedsøkonomi har Mozambique opnået en høj økonomisk vækst på omkring 10 pct. om året. Udviklingssamarbejdet forløber tilfredsstillende. Indsatsen er fattigdomsorienteret og koncentrerer inden for områder, hvor Danmark har komparative fordele, erfaring og ekspertise.

Mozambique	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Landeramme (mio. kr.)	270	290	290	290	290	320

10. Nepal

BNI på USD 240 per indbygger (2001). Danmarks langvarige indsats kombineret med det forhold, at vi næst efter Japan og USA er den største bilaterale donor, giver Danmark stor indflydelse i en række sektorer. Fattigdomsbekæmpelse og fremme af menneskerettigheder står centralt i den danske støtte. Den politiske udvikling i landet giver anledning til en vis bekymring, om end der nu endelig synes at være en reel fredsproces under udvikling. Fortsat støtte til den politiske, sociale og økonomiske udvikling er nødvendig for at forhindre de institutionelle strukturer i at kollapse.

Nepal	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Landeramme (mio. kr.)	150	150	150	150	150	150

11. Nicaragua

BNI på USD 430 per indbygger (2000). Den danske bistand til landet er udpræget fattigdomsorienteret. Indsatsen bekræfter vores rolle som en væsentlig international aktør og bidrager afgørende til at synliggøre Danmark såvel internationalt som i den mellemamerikanske region. Danmark vil sammen med de øvrige EU-lande og andre donorer fastholde presset på Nicaraguas regering for at fortsætte korrupsionsbekæmpelsen, forbedre regeringsførelsen og øge decentraliseringen.

Nicaragua	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Landeramme (mio. kr.)	150	180	180	180	180	180

12. Tanzania

BNI på USD 280 per indbygger (2001). Den økonomiske og politiske situation i landet er bedre nu end nogensinde og mulighederne for at mindske fattigdommen gode. Danmark har i kraft af tyngden i sine indsatser og mange års erfaring i landet stor indflydelse på udviklingen af det nye partnerskab mellem regeringen og donorerne. Tanzania anerkendes internationalt for modtagelse af et stort antal flygtninge fra især Burundi, Rwanda og den Demokratiske Republik Congo.

Tanzania	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Landeramme (mio. kr.)	370	380	380	380	380	380

13. Uganda

BNI på USD 280 per indbygger (2001). Den ugandiske regering har taget ansvar for egen udvikling og nedbragt andelen af befolkningen, som lever i absolut fattigdom, fra 56 pct. til 35 pct. fra 1992 til 2000. Politikken har tiltrukket betydelige donormidler. Også regeringens indsats for at bekæmpe hiv/aids anerkendes internationalt. Danmark har støttet menneskerettighederne, reformer af den offentlige sektor og regeringens indsats mod korruption. Uganda fungerer fortsat som et bolværk imod spredning af fundamentalistiske strømninger fra Sudan.

Uganda	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Landeramme (mio. kr.)	250	250	250	250	250	250

14. Vietnam

BNI på USD 410 per indbygger (2001). Den vietnamesiske regering har gennem et effektivt reformprogram bidraget til et drastisk fald i fattigdommen igennem 90'erne og en høj økonomisk vækst (6-7 pct.). Den demokratiske fremdrift er imidlertid fortsat begrænset, og der er problemer med overholdelse af en række menneskerettigheder. Myndighederne er dog i stadig stigende grad villige til at indgå i en dialog herom. Gennem bistanden bidrager Danmark til at skabe forudsætningerne for en positiv økonomisk udvikling, god regeringsførelse og effektiv fattigdomsbekæmpelse i Vietnam.

Vietnam	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Landeramme (mio. kr.)	250	250	250	250	250	250

15. Zambia

BNI på USD 320 per indbygger (2001). Danmark har spillet en afgørende rolle for så vidt angår indsatser til fremme af demokrati, politisk pluralisme og menneskerettigheder i Zambia. Især støtten til civilsamfundet betragtes af mange som afgørende for at fastholde en demokratisk udvikling i landet. Zambia har spillet en aktiv rolle i mæglingsbestræbelserne i forbindelse med konflikten i den Demokratiske Republik Congo. Zambia huser over en kvart million flygtningen fra især DRC og Angola og vil sandsynligvis udgøre en relevant partner i forbindelse med regeringens nye nærområdestrategi.

Zambia	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Landeramme (mio. kr.)	150	170	180	190	190	190

BILAG 3 - Den multilaterale bistand

Den internationale udviklingspolitiske dagsorden sættes i høj grad i multilaterale fora (især FN-konferencer) og af de toneangivende internationale organisationer (navnlig Verdensbanken og de regionale udviklingsbanker). Det betydelige danske bidrag til det internationale samarbejde sker dels som støtte til de internationale bestræbelser på at finde løsninger på globale udfordringer, dels ud fra ønsket om at påvirke udviklingen af den internationale bistandspolitik og dennes gennemførelse. Den høje danske profil og prioritering af det multilaterale felt gør Danmark til en indflydelsesrig donor, der er med til at påvirke og sætte den internationale udviklingsdagsorden og dermed gearingen af de USD 50 mia., der hvert år anvendes i udviklingsbistand på verdensplan.

Som et lille land har Danmark en klar interesse i et stærkt multilateralt system baseret på et solidt og forudsigeligt internationalt retssystem. En række globale og regionale problemer kan kun effektivt løses gennem internationale aftaler med bistand fra effektive multilaterale organisationer. Ikke mindst for de fattige udviklingslande udgør de internationale fora og organisationer et vigtigt led, som skal sikre disse landes rettigheder og deres inddragelse i det internationale samfund. Den danske multilaterale indsats skal i høj grad medvirke til at støtte udviklingslandenes reelle inddragelse i det internationale politiske og økonomiske samarbejde.

Den danske FN-støtte tager sigte mod at bevare et stærkt globalt forum. På udviklingsområdet er det især FN's rolle på det fredsbevarende og konfliktforebyggende område, som tiltager sig øget opmærksomhed. Også FN og FN-organisationernes normsættende og -skabende rolle er central ligesom de konkrete indsatser for fattigdomsbekæmpelse på områder som sundhed, befolkning og humanitære indsatser.

EU's udviklingsbistand hører i dag til blandt de mest toneangivende på globalt plan. Dette gælder ikke alene gennem den såkaldte Cotonou-aftale (samarbejdet med afrikanske, caribiske og Stillehavslande) men også via støtte til bistandsprogrammer i Asien, Latinamerika og Middelhavsregionen. Med EU's udvidelse til 25 lande udgør EU den klart største og mest indflydelsesrige internationale donor med et regionalt og globalt interessefelt.

Det store danske engagement i Verdensbanken og de regionale udviklingsbanker skal ses på baggrund af især Verdensbankens ledende rolle på det bistandspolitiske felt. Især på det økonomiske, men i stigende grad også på de sociale felter har Verdensbanken ført an i politikudviklingen og været inspirator til et tæt internationalt samarbejde om bekæmpelse af fattigdom. Der er således i dag særdeles stort sammenfald mellem Danmarks (og de øvrige ligesindede donorer) og Verdensbankens udviklingsstrategi.

Den multilaterale bistand er et vigtigt instrument i Danmarks vedholdende indsats for at påvirke det internationale udviklingssamarbejdes fokus på de områder, som Danmark – og en række andre ligesindede donorer – opfatter som mest presserende. Den er dermed også et vigtigt led i den samlede danske udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Fordelingen af den multilaterale udviklingsbistand udvalgte organisationer og områder 2003 og 2008 (mio. kr.)

Organisationer	2003	2008
Verdensbankens Internationale Udviklingssammenlutning (IDA)	350	420
Den Europæiske Udviklingsfond (EDF)	330	370
FN's Udviklingsprogram (UNDP)	370	370
Globale miljøprogrammer	146	276
Den Afrikanske Udviklingsbankgruppe (AfDF og AfDB)	218	193
FN's Befolkningsfond (UNFPA)	170	180
FN's Børnefond (UNICEF)	180	180
FN's Verdensfødevareprogram (WFP)	160	160
FN's Højkommissær for Flygtninge (UNHCR)	125	145
Den Nordiske Udviklingsfond (NDF)	100	100
Konfliktforebyggelse gennem multilaterale organisationer	0	100
Multilaterale rådgivere	110	85
FN's Hjelpeorganisation for Palæstina-flygtninge (UNRWA)	50	70
Den Asiatiske Udviklingsbankgruppe (AsDF og AsDB)	67	65
Den Internationale Fond for Landbrugsudvikling (IFAD)	49	60
FN's Verdenssundhedsorganisation (WHO)	40	40
Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO)	40	20
FN's Industriudviklingsorganisation (UNIDO)	10	5
FN's Organisation for Uddannelse, Videnskab og Kultur (UNESCO)	10	5

BILAG 4 – FN's 2015 Mål

Mål 1 – At udrydde ekstrem fattigdom og sult, herunder inden 2015 at halvere antallet af mennesker i verden, der lever for under en dollar om dagen. Mere end en milliard mennesker lever for mindre end 1 dollar om dagen. Når hverdagen er en kamp for at overleve, er der ikke megen plads til at leve og til at tænke fremad. En så massiv fattigdom er ikke holdbar – hverken for de berørte mennesker eller for det internationale samfund.

Mål 2 – At sikre fuld grundskoleuddannelse for alle børn inden 2015. 120 millioner børn går ikke i skole, og i mange områder er selv flere års skolegang ingen garanti for at lære helt basale færdigheder som at læse og skrive. Uddannelse er en helt afgørende forudsætning for den nødvendige forandring.

Mål 3 – At fremme ligestilling og styrke kvinders stilling, bl.a. ved at fjerne kønsbetingede forskelle i uddannelsen. To tredjedele af verdens analfabeter er kvinder, og mange flere drenge end piger har adgang til en uddannelse. Uddannelse fremmer udviklingsprocessen markant, og derfor er ligestilling i uddannelsesmulighederne en væsentlig investering i en bedre fremtid.

Mål 4 – At reducere børnedødeligheden med to tredjedele inden 2015. Hvert tiende barn, der fødes i udviklingslandene, dør, inden det fylder fem år. Mere end 10 millioner børn dør om året. Det er et helt uacceptabelt og unødvendigt tab af menneskelige ressourcer.

Mål 5 – At nedbringe dødeligheden for gravide og fødende kvinder til tre fjerdedele inden 2015. Kvinder i Afrika har 50 gange større risiko for at dø i forbindelse med en graviditet end kvinder i de rige lande. Mere end en halv million kvinder dør hvert år i forbindelse med en graviditet. Hvis befolkningernes potentiale i de fattige lande skal udnyttes, skal adgangen til basal sundhedsviden, sundhedsydelser og medicin forbedres.

Mål 6 – At standse og vende udviklingen af hiv/aids, malaria, tuberkulose og andre sygdomme, der truer menneskeheden, inden 2015. Hiv/aids truer med at rive tæppet væk under den fattige verdens muligheder, ikke mindst i Afrika. I flere udviklingslande er en skræmmende stor del af den erhvervsaktive befolkning smittet med hiv, og epidemien truer med at brede sig til stadig flere lande og regioner.

Mål 7 – At sikre miljømæssig og bæredygtig udvikling, herunder halvering af antallet af mennesker, der ikke har adgang til rent drikkevand, inden 2015, samt at opnå betydelig forbedring i leveforholdene for mindst en milliard mennesker, der lever i slumområder, inden 2020. I mange udviklingslande giver den økonomiske situation sig udslag i en kortsigtet over-udnyttelse af naturressourcer som f.eks. skov og landbrugsjord. En bæredygtig udnyttelse af og respekt for vort fælles miljø er en afgørende forudsætning for vores muligheder for at bekæmpe fattigdommen.

Mål 8 – At skabe et globalt partnerskab for udvikling. Alt for få lande lever op til FN's 30 år gamle målsætning om at give mindst 0,7 pct. af deres indkomst til den fattige verden. I dag lever kun fem lande op til målsætningen. Både de rige og fattige lande må leve op til deres del af ansvaret for at sikre en effektiv samlet indsats mod fattigdom.

Verdenstopmødet om Bæredygtig Udvikling i Johannesburg i september 2002 fjøede endnu et aspekt til 2015 Målene; nemlig ambitionen om inden 2015 at halvere andelen af mennesker, der ikke har adgang til rent drikkevand og sanitet.

Udviklingsbistanden 2004-2008 på finanslovens §6.3

Budgettet for 2003 er angivet i 2003-priser, mens budgetterne for 2004-2008 er angivet i 2004-priser.

Kolonnen yderst til højre angiver, hvor meget der for det pågældende område omprioriteres. Med omprioritering forstås ændring i forhold til budgettallene på finansloven 2003 (FL2003). Der foretages med andre ord en sammenligning mellem FL2003's tal for 2004-2008 (BO1=2004, BO2=2005, BO3=2006, BO3=2007, BO3=2008) og tallene for 2004-2008 som fastlagt i oplægget. En fuldstændig og udtømmende kontooversigt for udviklingsbistanden under §6.3 vil fremgå af finanslovsforslaget 2004.

Beskrivelse	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	Ændringer i forhold til FL03-budget for 2004-2008
	(mio. kr.) 2003-priser	(mio. kr.) 2004-priser					
Programsamarbejdslande i Afrika	1.895	1.970	1.980	2.000	2.000	2.030	405
Tanzania	370	380	380	380	380	380	-
Kenya	70	120	120	130	130	130	280
Uganda	250	250	250	250	250	250	-
Mozambique	270	290	290	290	290	320	80
Ghana	290	290	290	290	290	290	-
Benin	160	180	180	180	180	180	100
Burkina Faso	175	195	195	195	195	195	100
Zambia	150	170	180	190	190	190	170
Egypten	160	95	95	95	95	95	-325
Programsamarbejdslande i Asien	695	695	695	690	685	675	-125
Bangladesh	230	230	230	230	230	230	-
Nepal	150	150	150	150	150	150	-
Bhutan	65	65	65	60	55	45	-35
Vietnam	250	250	250	250	250	250	-90
Programsamarbejdslande i Latinamerika	320	375	375	380	380	380	290
Nicaragua	150	180	180	180	180	180	150
Bolivia	170	195	195	200	200	200	140
Andre bilaterale landeindsatser	448	370	318	221	168	148	-298
Niger	40	40	40	40	40	40	-
Sydafrika	50	50	50	50	50	50	-
Gaza/Vestbredden	30	45	45	15	15	-	60
Sri Lanka	-	25	25	-	-	-	50
Irak	-	40	-	-	-	-	40
Andre landeindsatser	328	170	158	116	63	58	-448
Personelbistand	528	458	458	458	458	458	-210
Lånebistand	164	169	169	169	169	169	-

Beskrivelse	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	Ændringer i forhold til FL03- budget for 2004-2008
	(mio. kr.) 2003- priser	(mio. kr.) 2004-priser					
NGO-bistand	901	901	901	901	901	901	-
Projektstøtte under rammeaftaler	422	400	400	380	380	380	-170
Andre samarbejdsformer med NGO'er	315	345	345	373	373	373	235
Mellemfolkeligt samvirke	164	156	156	147	147	147	-65
Forsknings- og oplysningsvirksomhed	319	295	295	295	295	295	-120
De Forenede Nationers Udviklingsprogram (UNDP)	441	439	439	439	439	439	-10
De Forenede Nationers Børnefond (UNICEF)	193	195	195	195	195	195	10
HIV/AIDS, befolknings- og sundhedsprogrammer	433	450	455	460	460	460	670
FN's Befolkningsfond (UNFPA)	170	180	180	180	180	180	50
Den internationale Sammenslutning for Familieplanlægning (IPPF)	40	40	40	40	40	40	-
Verdenssundheds- organisationen WHO's særprogrammer	40	40	40	40	40	40	-
Øvrige bidrag til befolknings- og sundhedsprogrammer	18	60	60	60	60	60	210
FN's Aids- bekæmpelsesprogram (UNAIDS)	25	30	35	40	40	40	60
Den Globale Fond for bekæmpelse af aids, tuberkulose og malaria	140	100	100	100	100	100	350
FN's landbrugs-, fødevarer og ernæringsprogrammer	211	214	220	220	220	220	-48
FN's øvrige bistands- programmer	175	122	121	120	120	120	-275
UNIDO	10	5	5	5	5	5	-25
ILO	40	20	20	20	20	20	-100
UNESCO	10	5	5	5	5	5	-25
Multilaterale rådgivere	110	85	85	85	85	85	-125
Andet	5	7	6	5	5	5	-
Anden multilateral bistand	148	121	111	101	66	66	-591
Andet	50	16	16	16	16	16	-486
Multilateral regionalbistand	98	105	95	85	50	50	-105
Verdensbankgruppen	436	573	528	508	558	508	-70
EU-bistand	329	349	369	369	369	369	-310
Frihandel og markeds- baseret økonomisk vækst	467	525	540	550	550	550	213
Privat Sektor (PS) Programmet	142	150	155	160	160	160	38
Offentligt-Private Partnerskaber	-	20	20	20	20	20	100
Blandede kreditter	300	310	315	320	320	320	-
Handel og udvikling	25	45	50	50	50	50	75

Beskrivelse	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	Ændringer i forhold til FL03- budget for 2004-2008
	(mio. kr.) 2003- priser	(mio. kr.) 2004-priser					
Globale miljøprogrammer	146	186	191	236	256	276	415
Humanitære organisationer	227	227	237	257	262	272	120
FN's Flygtninge- højkommissær (UNHCR)	125	125	125	140	145	145	55
FN's Organisation for Palæstinaflygtninge (UNRWA)	50	50	60	60	60	70	50
FN's Humanitære Koordinationskontor (OCHA)	10	10	10	10	10	10	-
Humanitær fødevarer- bistand (WFP)	30	30	30	35	35	35	15
Den internationale Røde Kors Komite (ICRC)	12	12	12	12	12	12	-
Ekstraordinære huma- nitære bidrag og Internationalt Humanitært Beredskab (IHB)	520	555	565	575	585	585	240
Ekstraordinære humanitære bidrag	470	500	510	520	530	530	240
IHB	55	55	55	55	55	55	-
Nærområdeindsatser	100	200	200	200	200	200	500
Bilaterale indsatser i nærområder	70	95	75	75	75	75	45
(Multilateral) bistand til flygtninge og internt fordrevne i nærområder	30	105	125	125	125	125	455
Menneskerettigheder, demokratisering og god regeringsførelse	161	223	223	253	263	268	500
FN's Højkommissær for Menneskerettigheder (UNOHCHR)	15	15	15	15	15	15	-
Menneskerettigheder og demokratisering	146	208	218	238	248	253	500
Stabilitet, sikkerhed og kampen mod terror	260	280	335	335	345	360	425
FN's fredsbevarende ope- rationer	140	100	100	100	100	100	-80
Multilateral overgangs- bistand	50	65	40	40	40	40	-25
Bilateral regionalbistand	70	75	115	115	115	115	135
FN's Narkotikabekæm- pelsesprogram	-	5	5	5	5	5	25
Bidrag til konfliktforebyg- gelse over FN	-	35	75	75	85	100	370
I alt (excl. administration af udviklingsbistanden)	9.995	10.258	10.289	10.301	10.313	10.313	

* Teknisk fremskrivning

Verden har ændret sig afgørende de seneste år. Nye muligheder er opstået. Nye udfordringer har vist sig. Og nye – og gamle – problemer truer samtidig stabiliteten i verden. Men nye erkendelser er også fremstået som konsekvens af såvel gode som dårlige erfaringer. Udviklingsbistanden må forholde sig til en verden i forandring, så vi sikrer, at den danske indsats er fokuseret, effektiv og tidssvarende.

Udviklingspolitikken er en central og integreret del af dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Den danske udviklingsindsats skal tage afsæt i de mest presserende problemer i udviklingslandene og samtidig afspejle de værdier, der ligger til grund for Danmarks internationale engagement. Kun således sikrer vi, at det langsigtede perspektiv fastholdes, og at den størst mulige gennemslagskraft og bæredygtighed i indsatserne opnås.

En effektiv dansk udviklingsindsats forudsætter klare politiske prioriteringer, en langsigtet og vedholdende indsats og en stabil politisk og økonomisk ramme for de konkrete aktiviteter. Regeringen fremlægger med dette dokument sit udspil til politiske prioriteter og langsigtede rammer for dansk udviklingspolitik og dermed for indsatsen i perioden 2004-2008.

En vedholdende, tidssvarende og fleksibel indsats kan gøre en forskel. En verden til forskel.